

Hozzászólás

Polner Antal: „Érdemes volna-e” c. tanulmányához

Egyetértek abban, hogy a nyárok telepítési területének a felkutatása a mezőgazdaság területzárkálata után kizárólag a más fafajok által elfoglalt termőhelyeken lehetséges. Ilyen termőhelyeket a talajvíz állandó, vagy legalább időszakos, hatása alatt álló fekvésekben, esetleg a pseudoglejes, tehát kovárványhatású talajtípusok fölött találunk.

A nyárok számára elsősorban az I—II. tho. akácok és az I. tho. kocsányostölgyesek rováására kell a területet biztosítanunk. Ez a megállapítás számos ERTI-tanulmányból, legutóbb *Tóth Béla* rövid vágásfordulójú nyárral foglalkozó dolgozatából is kiolvasható. Ezt csak azért említem meg, hogy bizonyítsam: egyetértek — mert egyet kell értenünk — abban, hogy a nyárok ültetési területét csak más fafajok kiszorításával jelölhetjük ki.

Polner dolgozatával kapcsolatban mindezek előrebocsátása után alábbi észrevételeket kell tennem.

A 10 évvel ezelőt megállapított kötöttségi korlátokon már régen túl vagyunk. A 60-as kötöttséget tekintjük lényegében a nyártelepítés határértékének. Tudjuk, hogy a tiszántúli réti agyagokon még 70-es kötöttségű talajokon is megél a nyár. Minden termőhelynek változó, az egyes fafajokra vonatkoztatott eltartóképessége és a tiszántúli, kötött agyagokon ennek megfelelően 10 év alatt lezajlik a nyárok élete. Ez vetette felszínre a rövid vágásfordulójú nyártermesztés kérdését.

Eddigi ismereteink szerint hosszabb vágásfordulóval — maradjunk nyugodtan emellett a fogalom mellett — csak a jól szellőzött homokos-vályogos talajú termőhelyeken tartható, nevelhető a nyár. Általánosságban említem a nyárat, a termőhelytől függően lesz az hazai- vagy nemesnyár, utóbbi esetben korai-, olasz-, óriásnyár. Egyébként *Polner* is általánosságban csak nemesnyárról beszél.

50—60 közötti kötöttség esetén már csak közepesek a nyárasok, 60-on felül pedig csökken a maximálisan 20 éves vágásérettségi koruk. A Tisza hullámterében a savanyú öntésen ugyanúgy érvényesül a kötöttségi szám, mint a tiszántúli réti agyagokon. Itt nem a magas iszaptartalom növeli a kötöttséget, mint a Duna meszes, ártéri öntésein és ráadásul a levegőtlen viszonyok közé kerülő, előntött humuszrétegek kolloidokat ragasztó hatása is hátrányosan emeli a kötöttség értékét. Fokozza a Tisza hullámterének a nyárasaiban a termőhely bizonytalanságát a Tisza igen nagy vízjátéka, — nyáron át 6—10 m — ami természetesen a hullámtéri talajok kiszáradásában is érzékelhető.

A kötöttebb hullámtéri talajok bizonytalanságára utalnak az eddigi, öntözési kísérleteink is. 10 éves koron túl már 15 m³/ha-ra csökkenhet a folyónövény s ezen az öntözővíz juttatása sem segít.

A közigazdasági szemléletnek mindezek mérlegelésében is kifejezésre kell tehát jutnia. Ahová annak idején a tölgyet javasolta az OMMI, ott valószínűleg a III. tho. nyárnövekedés, ami egyébként is nehezen általánosítható a hazai nyárasokban. A mártélyi tölgyek között is áll egy csomó nemesnyár (korai, óriás, talán még késői is), ezekre kellett volna *Polner*nek hivatkoznia és ezekkel bizonyítani a számításait. Egyébként sem helyes ma már általánosítva azonosítani a jobb- és balparti, változó öntéstalajú, hullámtéri termőhelyeket.

A közgazdasági szemlélet azt is megköveteli, hogy a sok károsítóval rendelkező nyárasok telepítése során arra is gondoljunk: minél alkalmatlanabb a termőhely a nyárasok számára, annál biztosabb a kórokozók elterjedése. Az egyik lényeges különbség az akác és a nyár között az, hogy előbbiek csak elszáradnak ott, ahol nem megfelelő a termőhelyük, míg az utóbbiakat a tömeges pusztulás fenyegetheti.

Kerüljük el az akác közismert, országos méretű telepítési kísérlete során elkövetett hibáink ismétlését és csak oda ültessük a nyárfát, ahol az biztosan menni fog.

Nem vagyok biztos abban, hogy helyes-e Polner közgazdasági szemlélete, amikor a ma 10 éves, I. tho., sőt annál jobb tölgyeseket ki akarja irtani, hogy a helyükre a nemesnyárat ültesse. Saját számítása szerint a 20 éves tölgy és a 10 éves nemesnyár egyaránt 100 m³/ha faanyagot és kereken 40 000 Ft/ha értéket képvisel, feltéve, hogy tényleg III. tho.-u lesz a tölgy termőhelyén a nemesnyár. A 10 éves korban kivágott tölgy legfeljebb vékony tűzifát, alárendelt választékokat és mindössze 28 m³/ha fatömeget ad. Nem hiszem, hogy a népgazdaság érdekeit szolgálja, ha ezt a 28 m³-t levágjuk azért, hogy 10 év múlva ugyanezt a nyárfatömeget és értéket termeljük (ismét csak akkor, ha helyes a III. tho. megállapítás) az 1 ha-ról, amit ugyanott és ugyanakkor biztosan lead a már helybenlevő tölgyes. A nemesnyár 6000 Ft/ha telepítési költségét természetesen közben figyelmen kívül hagytuk.

Összefoglalom a véleményemet:

Szükséges és indokolható, hogy a nyár számára más fafajcok rovására biztosítsunk ültetési területet; elsősorban az akácra és a kocsányostölgyre kell ilyenkor gondolnunk; a fafajcsere csak ott indokolható, ahol a nyár bizonyítottan legalább a III.—IV. tho. fatömeget érheti el. Fafajcsere nélküli területen az ennél gyengébb nyárasok, esetleg rövid vágásfordulójú ültetés is helyeselhető; fafajcsere esetén gazdaságossági számítással kell alátámasztani azt, ha a leváltandó fafajt a nyár érdekében idő előtt ki akarjuk irtani.

Dr. Babos Imre

Külfejtések, meddőhányók újrahasznosítási kérdései a Mecsek déli szénmedencéjében

KASSAI IMRE

Új, a bányászkodásnak a Mecsek területén eddig ismeretlen formája zavarta meg a természet rendjét. A már régóta megszokott meddőhányók mellett megjelentek a mély bányagödrök, kőszénpor-törmelék depóniák: a külfejtések is. Sürgőssé vált a kíváncságot: foglalkozunk a régi mellett ezzel az új jelenséggel, amit a fejlődés, a növekvő igény hozott magával.

A bányászat feladatainak ellátása közben a földfelszín képét megváltoztatva összefüggő erdőterületeket is érint. A bányaművelés után ezek a területek gyakran hosszú időre elvesznek a népgazdaság számára. Célunk — mind a meglévő, mind a keletkező — bányaműveléssel érintett területek újrahasznosításának a megoldása. Ezt a tevékenységet, helyreállítást el kell végeznünk mindazonokon a részeken, ahol újra gazdasági eredményt várhatunk, vagy egyéb kívánalmak szükségessé teszik.